

Kertünk talaja II.

Az agyag

Ismert iskolai példa, hogy amennyiben a kockacukrot igen apró darabokra vágják, részeinek összfelülete a futbalpálya nagyságát is elérheti. Nos, a talajban található agyag ilyen apró szemcsékből áll. Ezek a felületükön igen nagy mennyiségű vizet és tápanyagot képesek megkötni, ami biztosítja, hogy a talaj megkösse a vizet, és folyamatosan tápanyaggal lássa el a növényeket. Szerepe tehát hasonló a múlt alkalommal a homoktalaj kapcsán ismertetett humuszhoz, csak hogy van egy igen nagy eltérés: az agyag által megkötött víz és tápanyag jelentős része annyira kötődik ezekhez a szemcsékhez, hogy hiába van benne elég, azt a növények nem képesek felvenni. Az apró agyagszemcsék annyira kitöltik a talajhézagokat, hogy nem marad hely a levegőnek, ezért a nagy agyagtartalom rendszerint levegőtlenességgel és nagy sűrűségénél fogva nehéz művelhetőséggel párosul.

Az agyagtalajok tehát a homokkal szöges ellentétben igen lassan nyelik el a vizet, de azt erősen képesek megkötni. Ebből adódóan nehezen száradnak ki. Művelhetőségük időben igen behatárolt, mivel nedvesen a vajhoz hasonlóan kenődnek, szárazon pedig kőkemények.

Javításuk lazítóanyagok bekeverésével történhet. Ha egyszerűen homokot kevernénk beléjük már az is segítene, de elegendő mennyiségben ezt nem igen lehet megvalósítani és vannak ennél jobb megoldások is. Az érett komposzt és a komposztált istállótrágya 30-40 t/ha mennyiségben tartósan lazítja a talajt, tápanyagot ad, elősegíti a humuszképződést, felvehető formában tartja meg a vizet és a tápanyagokat. Emellett még nagyon sokféle kőzetet használhatunk, pl. alginitot, riolitufát, zeolitot, bazaltot, gránitot.

Fontos, hogy a nagy agyagtartalmú talajokat csak megfelelő állapotban és könnyebb, szélesebb kerekű gépekkel műveljük, mert nagyon hajlamosak a tömörödéssé. Néhány évenként ajánlatos altalajlazítást végezteni, mely lényegében 40-50 cm mélyen erős késekkel függőlegesen átvágja a talajt, ezáltal lehetővé téve a felesleges víz és a gyökerek lejutását a mélyebb rétegekbe. Az ilyen talajon lehet a legnagyobb probléma az ún. eketalp-betegség, melyet az állandóan azonos mélységben végzett szántás hatására annak mélységében keletkező igen kemény, a gyökerek és a víz számára szinte áthatolhatatlan réteg okoz. Könnyen segíthetünk rajta, ha néhány évenként mélyebben szántunk, vagy altalajlazítást végzünk.

Nagy agyagtartalmú talajok hazánkban elsősorban a Délkelet-Alföldön, a Kisalföldön, a Dráva, Zagyva mentén található réti talajok, melyek ártéri mocsarak, rétek helyén a vízlecsapolások hatására alakultak ki. Ugyanakkor az erdőtalajok egyik változata az agyagbemosódásos barna erdőtalaj, - mely Nyugat-Magyarországon Győr-Sopron, Vas, Zala megyében és a Külső-Somogyban gyakori - is tartalmaz egy igen nagy agyagtartalmú réteget a felszíni réteg alatt. Helyenként meglehetősen nagy agyagtartalmú lehet az egyébként legtermékenyebb csernozjom talajunk is.